



АДОЛАТ

Ижтимоий-сиёсий ва ҳуқуқий газета

Газета 1995 йил
22 февралдан чиқа бошлаган
**2003 йил
7 ФЕВРАЛЬ**
6 (397)
ГАЗЕТА ХАФТАНИНГ
ЖУМА КҮНЛАРИ ЧИҚАДИ
Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар

Маҳкамасининг ҚАРОРИ

Қурбон ҳайитни нишонлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Диний байрам - Қурбон ҳайитни дам олиш кунини деб эълон қилиш ҳақида» 1991 йил 20 июндаги 221-сон Фармони ижроси юзасидан Вазирлар Маҳкамаси

қарор қилди:

1. 2003 йилда Қурбон ҳайитининг биринчи кунини 11 февралга, тўғри келиши ҳақида Ўзбекистон мусулмонлари идораси мурожаатини эътиборга олиб, 2003 йил 11 февралда дам олиш кунини деб белгиланган ва мамлакатимизда байрам сифатида кенг нишонлансин.

2. Мутасадди идора ва жамоат ташкилотлари Қурбон ҳайити байрами жойларда муносиб тарзда ўтиши учун тегишли тадбирларни амалга оширсинлар.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 4 февраль

САМИМИЙ ТАБРИК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА
Мухтарам Президент жаноби олийлари,
Саудия Арабистонидаги барча ўзбек ватандошлар номидан муборак таваллуд кунингиз, мухтарам 65 ёшингиз билан табриклаймиз.

Сизга Аллоҳдан сийҳат-саломатлик, оилангизга осойишталик, Ватан раънаки йўлидаги хайрли фаолиятингизда баракотлар тилаймиз.

Муборак ҳадиси шарифларда айтилишича, Аллоҳ кишига қанчалик улуғ ёш ато этса, унга шунча кўп ўз наъматларини ёғдиради.

Умрингиз узок ва Аллоҳ наъматларига тўла бўлсин.

Эҳтиром ила,

Сафохон Саид Жалолхон тўра
Марғилоний
Абдулҳамид Махсум
Миллибек Исконбек Тошкандий
Аҳмад Али Тўлқин
Абдурахмон Абдуқаҳҳор хўжа
Туркистоний
Тўраҳон Саид Жалолхон
Аъзамхон Саид Жалолхон
Файзулло Махсум
Мўминжон Исмоилжон ўғли
Олимжон Исмоилжон ўғли
Мусохон Саид Умрон



Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туманидаги «Сағ-боннон» корхонаси нововойлари пиширган бўрсилдоқ-нонлар, қандолат маҳсулотларини еб кўрмабсиз, дунёга келмабсиз. Шунинг учун бу ерда тайёрланган турли хил булочка, пәтир, бұханка нонларининг до-руғи бутун пойтахт аҳолиси ўртасида машҳур. Одам-лар корхона қошида ташкил этилган фирма дўкони-дан ҳатто бошқа туманлардан келиб нон харид қи-лашади.

Биз маҳсулотларингизнинг бундай машҳур бўлиб кетишининг сабаби нимада, деб берган саволимизга корхона раҳбарлари:

«Асосий сабаб, одамларнинг маҳоратию ўз касби-га меҳр қўйганилида, яъни барча технологик жараён-ларга тўла амал қилаётганимизда, — деб жавоб бери-шади. Дарҳақиқат, ўз касбининг устаси бўлган қўл-гул нововойларини қалб қўри билан бунёд бўлган си-фатли нонлар ҳеч қачон пештахталарда туриб қол-майди. Бунини сиз суратда кўриб турган фирма дўкони-сотувчилари Мавжуда МУРОДОВА ва Умидаҳон ИСА-БЕКОВАлар тасдиқлашлари мумкин.

Нўмонжон МУHAMMADЖОНОВ олган сурат.

ТАҚДИМОТ МАРОСИМИ

Ўзбекистон Миллий Матбуот марказида «Ўзбек-театр» студияси томонидан суратга олинган иккита ҳужжатли фильмнинг тақдими бўлиб ўтди. Унда «Ўзбектеатр» ижодий жамоаси ўзининг «Наққош» ва «Нақшлар жилоси» телефильмларини намойиш этди.

Фильмлар сценарийси Файрат Раҳматуллаев томонидан ёзилган, тасвирлар кинооператор Баҳодир Назаруллаев томонидан суратга олинган. «Наққош» телефильмида Камо-лиддин Беход мукофоти совриндори академик Анвар Ил-хомов ижоди ёрилган, наққошнинг яратган асарлари, қил-ган ижодий ишлари ақс эттирилган. «Нақшлар жилоси»да эса А. Илхомов шогирдларининг ишлари кўрсатилган.

Ушбу фильмларда Анвар Илхомов ҳамда унинг шогирд-лари томонидан безатилган кўпгина биналар, «Темурий-лар тарихи» давлат музейига ишланган ишлар ўзига хос тарзда кўрсатилди.

Тақдимот кўнида ҳужжатли фильмларнинг қаҳрамони Анвар Илхомов сўзга чиқиб, «Ўзбектеатр» жамоасига ўз миннатдорчилигини изҳор этди. Шунингдек, танқиди нақ-қош журналистларни қизиқтирган саволларига жавоб бе-риб, кўпчиликини мамнун этди.

Дилафрўз АБДУРАХМОНОВА,
«Адолат» мухбири.

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

ИРОҚҚА ҚАРШИ ҲАРБИЙ ЮРИШ ҚИЛИНСА...

● АҚШ Президенти Жорж Буш Конгрессга 2004 молиявий йилнинг лойиҳасини йўллади.

Лойиҳада кўзда тутилишича, мудофаа соҳасига 379,9 миллиард доллар ажратиш кўзда тутилади. Бу жорий йилдагига қараганда 4,2 фоиз кўп демакдир. Ироққа қарши ҳарбий ҳаракатлар бошланган тақдир-да Пентагон Конгрессдан қўшимча равишда қанда 20 миллиард доллар талаб қилиши кўзда тутилмоқ-да.

Юқоридаги лойиҳа бўйича 2005 йилда АҚШнинг мудофаа харажатлари 400 миллиард долларга кўта-рилиши лозим.

«КОЛУМБИЯ»

ФОЖЕАСИДАН СЎНГ...

● Росавиакосмос вакили Вячеслав Михай-личенконинг маълум қилишича, Россия ва АҚШ бўлажак халқаро космос станция тўғрисида маслаҳатлашувларни бошлади.

Унинг айтишича, НАСА «Колумбия» фожеасидан сўнг Америка ракеталарини ўчиши қанча муддатга тўхтатилиши маълум бўлганидан кейин бу масала аниқ ҳал қилинади.

НАСА ўз «Шатл»ларини бир йил ва ундан кўпроқ муддатга тўхтатиши аниқ. Бунда Россиянинг ҳам ўз космик дастурига ўзгартиришлар киритиши лозим бўлади.

КОНВЕНЦИЯНИ

ИМЗОЛАШГА ЧАҚИРДИ

● Эфиопия пойтахтида Африка иттифоқига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг навбатдан ташқари мажлиси бўлиб ўтди.

53 мамлакатдан келган давлат ва ҳукумат раҳбар-лари Кот-д-Ивуардаги вазият ва Бурундидаги тинч-лик жараёнлари бошланиши билан Африка иттифоқи ўз ҳартиясига ўзгартиришлар киритишини муҳокама қилишди.

Мажлис раиси, ЖАР президенти Табо Мбекив бар-ча мамлакатларни тезликда Африка иттифоқи тинч-лик ва ҳавфсизлик кенгаши ҳамда Панафрика пар-ламентини тузиш бўйича конвенцияни имзолашга чақирди. У Африкадаги барча давлатлар қашоқлик ва қолоқликка барҳам беришда биргаликда иш олиб бориш лозимлигини таъкидлади.

ЭЛЧИЛАРНИ ЧАҚИРИБ

ОЛМОҚЧИ...

● Ироққа қарши уруш ёқасида турган АҚШ ҳукумати террорчилик актлари содир этили-ши мумкинлигини назарда тутиб, Қувейт ва Саудия Арабистонидаги ўз элчиларини чақи-риб олишга қарор қилди.

АҚШ давлат департаменти томонидан бу мамла-катлардаги элчихона ва консулхоналарнинг дипло-матия вакилларини ҳамда уларнинг оилалари мамла-катдан чиқиб кетишга кўрсатма олишди. Шунингдек, давлат департаменти Қувейт ва Саудия Арабистони-га бормоқчи бўлган ҳамда у ерда яшайётган Америка фуқароларини огоҳликка даъват этди.

САДДАМ ҲУСАЙННИНГ

ТАЪКИДИ

● Кейинги ўн йил ичида гарб телекомпани-ясига биринчи марта интервью берган Сад-дам Ҳусайн Ироқнинг «Ал-Қоида» террорчи-лик ташкилоти билан мутлақо алоқаси йўқли-гини ҳамда оммавий қирғин қуролларига эга эмаслигини алоҳида таъкидлади.

У иттифоқчилар ҳужумида Ироқ халқига «Жонли қалқон» бўлиш учун Бағдодга келган кўп сонли бри-таняликлардан бири саналмиш, Британия парламен-тининг собик депутати Тони Беннга бу ҳақда интер-вью берган ва мазкур суҳбат Британиянинг 4-кана-лида намойиш этилган. Саддам Ҳусайннинг маълум қилишича, «Ғарб билан бўлажак урушдан Ироқ халқи ҳеч қандай манфаат кўрмайди ва буни хоҳламайди», деган.

Ўттиз йиллик танаффусдан сўнг Россияга ташриф буюрган Покитон раҳбарининг уч кунлик сафари ни-ҳоясига етди.

Генерал Парвез Мушарраф ҳамда Владимир Пу-тин ўртасида бўлиб ўтган мулоқотлар чоғида ўзаро муносабатлар, жумладан, энергетика, металлургия, телекоммуникация, аэрокосмик соҳаларда яқиндан ҳамкорлик қилиш ҳусусида келишиб олинди. Шунинг-дек, суҳбат чоғида Қашмир муаммоси, Ироқ тева-рида кечаётган жараёнлар ҳамда Афғонистондаги тик-ланиш масалалари ҳам тилга олинди.

Спорт

РИНГДА ПРОФЕССИОНАЛЛАР

● «Андижон ринг» бокс клуби ташаббуси билан Андижон шаҳар Темир йўлчилар клубида профес-сионал боксчилар тўғрисида очилди.

Бокс мактабининг собиқ ўқувчилари Қувончбек Той-ғонбоев, Мухаммадқодир Абдуллаев ва Руслан Чагаевлар жонининг профессионал рингларидан ўз маҳоратларини намойиш этишмоқда, — деди «Андижон ринг» клуби ижро-чи директори Анваржон Мирзаев «Туркистон-Пресс» мух-бирига. — Бу ўз навбатида спортнинг мазкур турини ом-малашувиға имкон бермоқда. Боксчилар, уларнинг ота-оналари фикрича Фарғона водийсининг вилоятларида про-фессинал бокс бўйича Ўзбекистон шарафини ҳимоя қилиши истовчилар жуда кўп. Қўшимча тўғрараклар очил-билан биз уларнинг юксак орзусига етишига ўз ҳисса-мизни қўшамиз.

МИЛЛИЙ АРМИЯ — ДАВЛАТ ТАЯНЧИ



Ўзбекистон Республикаси Президен-ти, Қуролли Кучлар Олий Бош қўмондонини Ислам Каримовнинг «Миллий армиямиз — мустақиллигимизнинг, тинч ва осойишта ҳаётимизнинг мустаҳкам қафолатидир» деб номланган рисоласида мил-лий армиямизнинг юртимиз тараққиёт-тидаги ўрни, унинг ташкил топиш та-рихи ва Қуролли Кучларимизда амалга оширилаётган ислохотлар жараёни тах-лил этилган.

«Аскар қувватли мамлакат бой бўлур, бой мамлакатнинг аскари қув-ватли бўлур!» Соҳибқирон Амир Темур-нинг бу ибротли гапи ҳамиша ўзини оқлаб келган.

Мустақиллигимизнинг дастлаб-ки кунлариданоқ миллий армия-миз ҳам шаклланди. Ўзбекистон ҳукумати Қуролли Кучларни замон талаблари асосида ислоҳ қилиш, уни ватанимиз ва халқимиз ман-фаатларини ҳимоя қиладиган му-стаҳкам қўлга айлантириш маса-ласига алоҳида эътибор қарат-моқда. Бундан кўзланган мақсад нима дейилган саволга Ўзбекис-тон Президенти, Қуролли Кучлар Олий Бош қўмондонини Ислам Каримовнинг куйдаги фикридан жавоб топиш мумкин. — Муста-

қиллик бу аввало ҳуқуқдир. Бу ҳуқуқни ҳимоя қилиш учун ватани-мизни кўз қорачиғидек асраш, эл-юртимизни ҳар қандай хавф-хатар-дан сақлаш, бизга ёвуз ният билан кўз олайтириб қарайдиган ғаним ва душманларимизга қаҳшатчи зарба беришга қодир бўлган қудратли Қу-ролли Кучларга эга бўлишимиз ке-рак».

Армиямизда олиб борилаётган ислохотлар, Ўзбекистон Қуролли Кучларининг тарихи, бугуни ва ис-тиқболи «Миллий армиямиз муста-қиллигимизнинг, тинч ва осойишта

ҳаётимизнинг мустаҳкам қафолати-дир» номли рисолада ёрқин ақс эт-тирилади. Китобда хавфсизлик ва барқарорликка таҳдид солувчи хавф-хатарлар тобора кучайиб, халқаро террорчилик ва экстремизм хавфи ортиб бораётган бугунги мураккаб паллада Ватан мустақиллиги, халқ тинчлиги, сарҳадларимиз дахлсиз-лигини ҳимоя қилишнинг асослари ифода этилади.

Китобда миллий армиямиз сафи-да хизмат қилишга муносиб ёшлар ҳусусида сўз кетаркан, улар жисмо-нан бақувват, энг замонавий ҳарбий техника ва технологияларнинг сир-асорларини пухта эгаллаган бўли-ши, айна вақтда юксак ақл-закова-ти, интеллектуал салоҳияти, мустаҳ-кам иродаси, ўз халқига садоқати каби олижаноб ҳусусият ва фазилат-лари билан ажралиб туриши лозим-лиги таъкидланади. Ҳажман унча кат-та бўлмаган ушбу рисола ўзининг те-ран мазмунини, тарихий манбаларга бойлиги билан алоҳида қимматга эга. Китобда баён этилган фикр-хулоса-лар, ғоя ва қарашлар Қуролли Куч-ларимиз қудратини янада ошириш-га, миллий армиямизни халқимиз-нинг ҳақиқий таянчи ва суянчи бўлиб қолишига хизмат қилади.

«Туркистон-пресс».

Қарор ва ижро АРЗОН БЕИЛЛАТ БЎЛМАС

Ўтган йили 6 майда қабул қилинган Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Жисмоний шахслар то-монидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товар-лар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»-ги қарори истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган бўлиб, жисмоний шахслар то-монидан ҳорижда ишлаб чиқарилган халқ истеъ-мол товарлари, айниқса, сифатсиз, сертифицилан-маган маҳсулотларнинг ноқонуний йўллар билан олиб келиниши ва ички бозорга қиритилишининг олдини олишдан иборат.

Қарор ижросини таъминлаш мақсадида вилоят ҳокимлиги, прокуратура, суд, адлия, ички ишлар, молия, давлат солиқ, божхона идоралари раҳбар-дан иборат комиссия тузилиб амалга оширилаётган ишлар назоратга олинди ва таҳлил қилинмоқда.

Рақамларга эътибор қилинг. Вилоят прокуратураси то-монидан қайд этилган қонун ижроси юзасидан ўтказилган текширишлар натижасида 34 та ҳуқуқбузарлик аниқланган, 81 нафар шахсларга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарликка доир иш қўзғатилди, жами 7 миллион 970 минг сўмлик импорт товарлар олиб қўйилган. Шундан 1 миллион 660 сўмлик альяголли ичимликлар ва тамаки маҳсулотлари, 1 миллион 688 минг сўмлик озиқ-овқат ҳамда 4 миллион 622 минг сўмлик ноозик-овқат маҳсулотларидир.

Арзон беиллатиш бўлимас деган нақл бор. Буни айнан сав-до соҳасида ишловчилар яхши билишади. Бироқ, арзон-нинг кетидан келадиган мўмай даромад аксарият «бизнес-»чилар учун энг қўлай, аммо хатарли йўл ҳисобланади.

Жондорлик Аҳмад Исмоловнинг ҳеч қандай ҳужжатсиз Хиндистонда ишлаб чиқарилган жами 74 минг сўмлик, 27 килограмм фиорини сотиш мақсадида олиб келаётганлиги аниқланган.

Қорақўлиқ Зулфидор Мирзаев эса туман дехқон бозор-да жойлашган, ўзига тегишли савдо дўконидида сифат сер-тификатсиз ва ҳисоб рақамсиз чет элда ишлаб чиқарил-ган 44 минг сўмлик турли автомобиль эҳтиёт қисмларини сотаётган экан.

Бухоро шаҳар «Дилқушо» очик турдаги хиссадорлик жа-мияти бозори ҳудудидида 15/10-сонли савдо дўконидида фу-қаро Т. Мухамедов 122 минг сўмликдан зиёд озиқ-овқат маҳсулотлари билан, «Тўқимачи» очик турдаги хиссадор-лик жамияти бозорида Н. Нураниева ўзига тегишли бўлган савдо дўконидида 52 минг сўмлик ҳўжалик моллари билан савдо қондаларини бузган ҳолда, яъни, назорат касса ма-шинасисиз хизмат кўрсатаётганини аниқланди.

Ўзбекистон Республикасининг «Товар бозорларида мо-нополистик фаолиятни чеклаш ва рақобат тўғрисида» Ис-теъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»-ги қонунлариға мувофиқ республикага истеъмол товарларини олиб келиш ва сотиш тизимини янада такомиллаштириш, ички истеъмол бозорида рақобат муҳитини яратиш мақса-дида шу йилнинг 20 августиди Вазирлар Маҳкамасининг «Лицензиялашни бекор қилиш ҳамда истеъмол товарлари олиб келиш ва Ўзбекистон Республикасининг ички бозор-ида сотишга таъминлаштириш чора-тадбирлари тўғри-сида»-ги қарори қабул қилинди. Ушбу қарорлар юртимиз ҳудудига қонуний йўллар билан товарлар олиб кирувчи жис-моний шахслар ва ўзимизда товар ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлайди. Шунинг баробарида ноқонуний йўллар билан товарлар олиб келиниши, бозорлардаги ҳақиқий ра-қобатни бузувчи сохта тадбиркорлар фаолиятига барҳам беради. Пештахталар факат сифатли маҳсулотларга тўли-шини қафолатлайди.

Вилоятимиз прокуратураси ходимлари бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорликда шу мақсад йўлида бундан буён ҳам қонунлар ижроси учун изчил ку-раш олиб бораверадилар.

Носир ЖҲРАЕВ,

Бухоро вилояти прокуратураси Умумий назорат бўлими прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси.

ОЛИЙ МАЖЛИСДА

Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг йиғилишида «Реклама тўғрисида»ги ҳамда «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги қонунларнинг Андижон вилоятдаги ижроси муҳокама этилди.

Мазкур қўмита раиси У.Ҳошимов бошқар-ган йиғилишда Анди-жон вилоятда зикр этилган қонунларнинг ижроси юзасидан му-айян ишлар амалга оширилаётганлиги таъ-кидланди. Вилоят ҳокимлиги Ўзбекистон Республикасининг ом-мавий ахборот восита-ларига оид бир қанча қонунлари ҳамда меъ-ёрий-ҳуқуқий ҳужжат-лар ижросини таъмин-лаш бўйича зарур чора-тадбирлар ишлаб

чиқиб, бажарилишини назоратга олган. 1998 йилда қабул қилинган «Реклама тўғрисида»ги Қонун, белгиланган меъёрлар ва қоидалар ҳамда Мо-нополиядан чиқариш ва рақобатни ривожланти-риш давлат қўмитаси-нинг «Рекламани жой-лаштириш тўғрисида»ги низоми ижросини амал-га ошириш юзасидан вилоят ҳокимлиги томо-нидан 2002 йил 20 но-ябрда «Вилоятда ташки-рекламани жойлашти-риш» тартиби ишлаб чи-қилиб, ижроси таъмин-ланган.

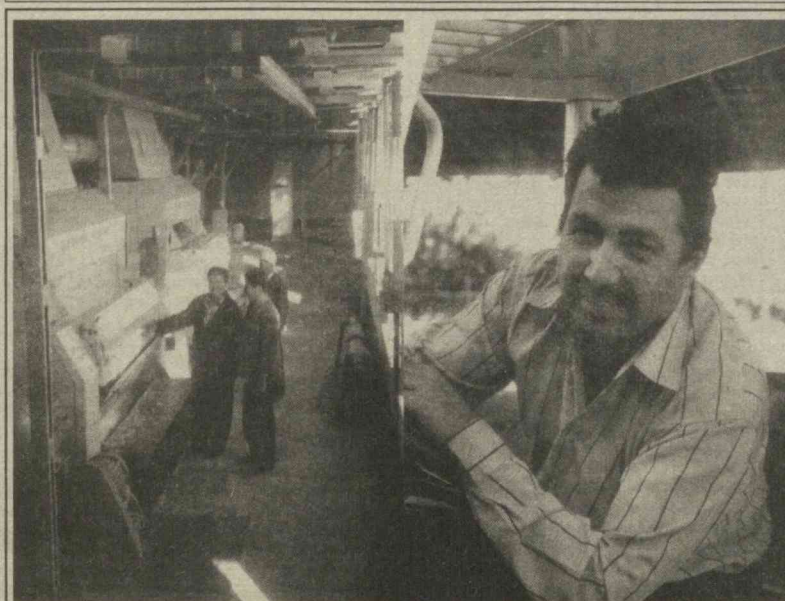
Жорий йилнинг 1 ян-

моқда. Нашриётлар ўз фаолиятида ноширлик йўналиши, мавзулар режаси, китоблар нус-хасини белгилашда мустақил иш юритаёт-тир.

«Реклама тўғриси-да»ги ва «Ноширлик фаолияти тўғрисида»ги қонунлар ҳамда бошқа қонун ҳужжатлари би-лан кенг оммаи мун-тазам равишда таниш-тириб бориш, фуқаро-ларнинг ҳуқуқий били-мини чуқурлаштириш борасида муайян иш-лар амалга оширил-моқда. 35 газета ва бир журнал чоп этил-моқда.

Йиғилишда, шунинг-дек, номи зикр этилган қонунлар ижросининг таъминлашидаги кам-чиликларни бартараф этишга эътибор қара-тилди.

(ЎЗА)



Самарқанд вилоятининг Пастдарқом туманидаги «Жума пахта тозалаш за-води»нинг ишчан жамоаси сифат ва самарадорликка асосий эътиборни қаратиб, қувончли натижаларга эришмоқда. Бунинг боиси сир эмас. Пахта — халқи-мизнинг миллий бойлиги. Унга чет элларда доимо эҳтиёж катта. Шундай экан, бугунги ҳаётини талаб-ларга монанд ишлаб чиқа-рилган пахта толасининг сифати ҳам кўнгилдагидек бўлмоқда. Европа ва Ҳам-дўстлик мамлакатларига корхона маҳсулотлари эк-спорт қилинапти.

СУРАТЛАРДА: корхона цехида иш қизгин; автока-ра хайдовчиси Жаҳон Сан-дов шундай жамоада меҳ-нат қилаётганидан доимо мамнун.

Зоҳир ТўРАКУЛОВ

олган суратлар.

Алишер Навоий таваллудининг 562 йиллиги

ҲАЗРАТ НАВОИЙГА ПЕШВОЗ

Биз Навоийни биламизми?
Бу буюк зотнинг оламга машҳур асарларини ўқий ва ўқий оламизми?

Афсуски, аксариятимиз бу савол қаршисида лолмиз.

Республикада бир йирик анжуманда мухтарам Президентимиз барчани, айниқса, ёшларни Навоий асарларини ўқишга ва тушунишга даъват этганлари ҳам бежиз эмас.

«Навоий улуг шоир ва мутафаккир» дейишга ўрганиб қолганмиз. Аммо... У кишини улуг қилган, номини олам аро танитган бебаҳо ва бе-назир асарларини ҳадеганди ўқишга вақт топавермаймиз. Ўқисак-да, маъно-маъзига тушуниб етавермаймиз.

Попда Усмонжон ака сон бор. Умр бўйи туман, Имомназаров деган тад-вилоят ташкилотларида биркор, ишбилармон ин-рахбарлик лавозимларида

ишлаган. «Қизил империя» давридаги сур-сурларда ҳам иродаси букилмай бир эски хумдонни йирик корхонага айлан-тирган. Орттирган сармо-усига туман марказида улкан сарой янгилик маҳал-ла гузари қурган. Не-не хайрли ва савобли ишлар-нинг тепасида турган ана шу Усмонжон ака газет-хонлиги, китобхонлиги бил-лан ҳам ажралиб туради.

Узи ҳам тўлиб-тошиб турган экан, бизни кўри-ши билан қўлидаги китоб-га ишора қилиб:
— Бу — Навоий ҳазрат-лари улкан уммон, тайёр хазина эканлар-ку, биз бундан беҳабар эканмиз, — деб қолди. — Бу китоб аллома шоиримиз асарла-рининг насрий баёни, —

та кишлоғидаги ўзи бунёд этган оромгоҳда қўлида китоб ушлаган ҳолда уч-ратдим. Ўзининг 65 йил-лик умри мобайнида ҳаёт-нинг иссиқ-совуғини та-тиб кўрган, анча-мунча нарсаса ҳаяжонланавер-майдиган оғир-вазмин бу одамнинг чехрасида хай-рат, ҳаяжон шундоққина балкиб турарди.

Ўзи ҳам тўлиб-тошиб турган экан, бизни кўри-ши билан қўлидаги китоб-га ишора қилиб:

— Бу — Навоий ҳазрат-лари улкан уммон, тайёр хазина эканлар-ку, биз бундан беҳабар эканмиз, — деб қолди. — Бу китоб аллома шоиримиз асарла-рининг насрий баёни, —

Дарҳақиқат шундоқ.
Ортиқали НОМОЗОВ.

Муносабат

ТЕРРОРИЗМ — АСР ВАБОСИ

Ўтган асрнинг 90-йилларида бошқа қатор МДХ давлатларида бўлгани каби Ўзбекистон ҳам тер-рорчилар ҳуружларида дуч келди. Мамлакатимиз Президентини Ислам Каримов ўша пайтдаёқ БМТнинг нуфузли минбарларидан туриб ва бошқа халқаро саммитларда қатнашган пайтларида сиёсатдонлар эътиборини ушбу балои азиямга қаратди ва унга қарши биргаликда курашишга чақирди.

Аммо қўллаб-даватлар бошлиқлари аввалга терроризмнинг дахшатли оқибатларини тушуниб ет-мадилар. Айримлар ҳатто бу масалани ҳар бир мам-лакатнинг ички иши деб талқин қилишди.

Нихоят 2001 йил 11 сентябрь куни Америкада юз берган террорчилик ҳаракати бутун дунёни лар-зага солди. Сунгра биологик террор авж олди. Ра-диактив ва заҳарловчи газ тарқалиши ҳаффи қу-чайди.

Шундай шароитда Америка ҳукумати террорист-ларни йўқотиш бўйича ҳарбий операция ўтказиш масаласини олға сурди. Унга кўра халқаро тер-роризмнинг асосий ўчоғи бўлган Афғонистондаги то-либлар ва у ерга уя қуриб олган «Ал-қоида» гуруҳи-ни йўқ қилиш лозим эди. Ушбу ҳарбий операция-ларда Ўзбекистон ҳам бошқа мамлакатлар қатори-да фаол иштирок этди.

Ҳарбий операциялар давомида катта ишлар амалга оши-рилди. Террорчиларни таъминлаб турган маблагларидан маҳрум этиш, яширин равишда қурол-яроғ билан савдо қилишни тўхтатиш борасида ҳозир ҳам таъсирчан чоралар қўрилади. Албатта, ушбу эзлик билан амалга оширилган чора-тадбирлар самара берди ва бермоқда.

Аммо шунга ҳам қайт этиш лозимки, Афғонистонда тер-роризмни тугатиш бўйича олиб борилган ҳарбий ҳаракат-лар натижасида тинч аҳоли ҳам талофат қўрди. Чечени-стонда олиб борилаётган шундай ҳаракатлар натижасида ҳам бегуноҳ одамлар қурбон бўлдилар. Қўллаб-қувват-лар ўз юртинини ташлаб кетишга мажбур бўлишди.

Қўнча халқаро терроризмнинг у ёки бу ердаги ҳара-катларига халқаро ҳамжамият ана ҳам йирик антитеррор билан жавоб бермоқда. Ўйлаб қарасангиз, бу ҳарён уз-луксиз давом этадиганга ўхшайди.

Шунга қарамай терроризм жуда тез тарқалмоқда. Ана шундай шароитда халқаро терроризм билан сама-рали курашиш ва уни бутунлай тугатиш учун нима-лар қилиш керак? — деган савол туғилиши мумкин. Бизнинг учун асосий терроризмнинг тарихи, келиб чиқиш сабаб-лари ва унинг ривожланиш йўллари билиб олиш керак бўлади.

Агар инсониятнинг бир неча минг йиллик тарихига на-зар ташлайдиган бўлсак, одам пайдо бўлганидан бошлаб ҳозирги даврга қадар бўлган даврдаги галавлар, рево-люциялар, тўнтаришлар, урушларнинг асосий сабаби жа-миятдаги гуруҳлар, қабилалар, социал қатламлар, бир гуруҳ давлатлар ўртасидаги иқтисодий тенгсизлик натижасидир. Худди ана шу тенгсизлик жамият тараққиётининг ҳаракат-ланувчи кучи бўлиб хизмат қилган. Рим, Византия, Рос-сия, Германия, совет империяларининг вужудга келиши ва таназзулга юз тутишига олиб келган.

XX асрга келиб жаҳондаги асосий нобакорлик, бўҳрон-лар, урушларнинг келиб чиқишига АКШ ва Ғарбий Европа мамлакатлари ва СССР бошқик социалистик лагерь мам-лакатлари ўртасидаги мафкуралар, иқтисодий ва ҳарбий соҳадаги қарама-қаршилик ва эътиборлар сабаб бўлди.

Африка, Осиё, Лотин Америкаси, араб мамлакатлари каби ривожланмаётган давлатлар қўшилмаслик ҳаракатини танлаган бўлсаларда, амалда асосан Совет Иттифқи та-рафда эдилар. Сабаби, СССР улари сиёсий, молиявий, моддий, қадрлар билан ва ҳарбий жиҳатдан кенг миқёсда қўллаб-қувватлаб келган. Бундан ташқари совет Иттифқи тегишли коммунистик партиялар орқали Ғарбий Европа (Франция, Италия, Португалия), Лотин Америкасидаги ри-вожланмаётган давлатлар (Никарагуа, Чили), Араб мамла-катлари (Миср, Сурия, Ливия, Жазаир, Яман) Африка (Ан-гола, Мозамбик, Эфиопия, Гвинея, Мали, ЖАР, Родезия ва бошқалар)да кризисли ҳолатларни келтириб чиқаришга уринган.

XX асрнинг 80-йилларига келиб СССР томонидан ўзига хайрихоҳ бўлган давлатларга бериб келинган ёрдам анча қамқайди. Натижада қашшоқ мамлакатларда бўҳронлар кели-либ чиқди. Намойишлар, қарама-қаршиликлар, давлат тўнтаришлари юз бера бошладилар. Бундан ташқари айрим ҳолларда худудий эътиборлар қўшни давлатлар билан бўлган урушга қарши эди. Қатор давлатларда ўрта асрларда қарор топган шаклдаги монархия, диктатура вужуд-га келди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, терроризмнинг кели-либ чиқишига диний, ғовий, миллий, ирқий ҳаётларни сабаб қилиб келтириш нотўғри. Мисол учун ҳозирги за-монда энг асосий дин бўлган ислом, христианлик, буд-дизм ва бошқалар пайдо бўлган пайтдан бошлабқо одам-ларнинг бегуноҳ қонини тўкишни қораллаганлар. Шу са-бабли бу динлар вақиллари инсонни қурбон қилишга руҳ-сат берадиган бошқа динларга қарши курашиб келганлар.

Ўтган асрнинг иккинчи ярмига келиб қатор мамлакат-ларда юзага келган ижтимоий, иқтисодий ва ирқий ному-таносиблик, диний, миллий ва ғовий қарама-қаршилиқ туфайли юзага келган вазиятни қатор Европа (Швеция, Швейцария, Финляндия, Норвегия, Дания, Монако) давлат-ларида тушуниб етдилар. 90-йилларга келиб деярли Ғар-бий Европадаги барча давлатлар (Германия, Франция, Англия, Испания, Португалия, Греция, Италия, Бельгия) Америка қитъасидаги (АКШ, Канада, Мексика, Чили, Бра-зилия) улара қўшилдилар.

Араб дунёсида Саудия Арабистони, Кувейт, Мисрда бар-қарорлик юзага келди. Африкада ЖАР, Кения, Замбия, Родезия, Осиё Тинч океани минтақасида Сингапур, Ма-лайзия, Жанубий Корея, Япония, Хитой ва Гонконг ҳам барқарорлик қарор топди.

Аҳолиси яхши яшайдиган, иқтисодий барқарор давлат бўлиш учун аввало нима-лар талаб этилади? Бунинг учун биринчи навбатда жамиятдаги ҳар бир фуқаро «истеъмол қоринкаси» деб аталган рўйхатда ривожланган давлат стандартларига кўра қарор топган нарсалар билан тўла таъминланган бўлиши лозим. Бунда шунингдек, жамият ўз фуқароларини пенсия, иссиқлик учун нафқа, тиббий су-ғурта, қочқонлари, иммигрантларга нисбатан оқилона, адо-латли муносабатда бўлиш, ёшларнинг илм олиши ва касб-га йўналтириш бўйича кенг имкониятлар очиб беради. Ал-батта ушбу давлат томонидан бўладиган ижтимоий ёрдам натижасида фуқаролар давлат сиёсатини фаол қўллаб-қув-ватлайдилар.

Шу туфайли ҳам давлат ўз фуқароларини қўллаб-қув-ватлаши, улар ҳақида ғамхўрлик қилиши билан ҳурмат қозо-ниши керак. Ана шунда фуқаролар ҳуқуқларини, унинг сиё-сатини тан олиди, қўллаб-қувватлайди. Заҳар бўлса ҳуку-мат тадбирларини амалга ошириш учун курашадди, жонини фидо қиларди. Асқ холда давлат сиёсатига, олиб борилаёт-ган ишлар, тадбирларга норозилик қўйиши ҳам мумкин. Ана шу норозилик баъзи ҳолларда у ёки бу маънода тер-рорни келтириб чиқаради.

Ҳозирги илмий-техника тараққиёти оммавий қирғин қуролларини шундай турларини яратишга олиб келдики, ҳозир улари оддий шароитда ҳам ишлаб чиқариш мум-кин бўлиб қолди. Шу сабабли ҳам террористлар ер шар-ининг истаган нуктасидан туриб, қандайдир йўллар билан қўлга қиритган қуроллар билан таҳдид солишмоқда.

Мана шундай ҳолатда вазиятдан чиқишининг йўли бор-ми? Бор албатта. Бунинг учун биринчи навбатда тажриба-да маълум бўлганидек, терроризмга қарши ва умуман чет-дан келадиган хавфга қарши курашиш баҳонасида ракета-ларга қарши космик мудофаа лойиҳаларидан воз кечиш лозим. Шунингдек, халқаро терроризм хавф солаётган бир пайтда Ой сатҳини ўзлаштириш, Марсга одам юбориш, Кўёш системасида ташқарилар худудларини тадқиқ қилиш-га кетадиган орқига ҳаражатларни ўйлаб қўриш керак. Улар учун кетадиган маблагларни ўз сайёрамиз аҳолиси-нинг фаровонлиги учун сарфласак бой ва камбағаллар ўртасидаги тафовут қисқариб, терроризм балосининг ка-майиши ва пировард оқибатда барҳам топишига эришган бўламиз.

Абдулла ХўҲАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
хузуридаги йирик илмий-тадқиқот ва инвестицион
лойиҳалар бўйича Кенгаши бўлим бошлиғи.
Рустам ХўҲАЕВ,
Бериван МЕТИН қизи.

ИЖОД ОСМОНИДАГИ ҚУЁШ

Навоий фақат XV аср ўзбек адабиёти, тили тараққиёти учунгина эмас, балки ўз замони ва ундан кейинги ўрта Осиё ва бошқа туркий, фор-сий халқлар тили ва адабиёти тарихида ҳам му-ҳим роль ўйнаган буюк сиймодир. У ўз даври ва ундан кейинги асрлардаги барча қардош тур-кий ва форсий халқлар илгор адабиёти риво-жига ҳам қучли таъсир кўрсатган порлоқ ада-бий қуёш бўлиб майдонга келди.

Шунинг учун ҳам узоқ ўтмишдаги ўзбек ва бошқа қардош халқлар ёзма адабиётининг На-воийгача бўлган кўплаб манбалари муайян да-ражада Навоийгача келиб тушгани каби, Наво-ийдан кейинги асрларда ривожланган ўзбек классик ва бошқа қардош халқлар илгор гума-нистик адабиётининг илдизлари ҳам Навоийга бориб тақалади ва Навоийдан бошлаб тарқала-ди. Бунга қатор ўткир қалам соҳибларининг ма-қолаларида ҳам учратиш мумкин. Қуйида буюк бобомиз Алишер Навоий ҳақида турли асрлар ва замонларда турли қардош адиблар ва шоир-ларнинг улар адабиётлари ва маданиятларига қўрсатган баракали ва самарали таъсирлари ҳақидаги миннатдорчилик эхтиромларидан ай-рим намуналар берамиз. Зеро, бу манбалар Марказий Осиёдаги барча қардош халқларнинг яна ҳам яқинлашишига, жипслашишига бебаҳо ғоявий-тарбиявий мерос бўлиб хизмат қилади.

Абдурахмон ЖОМИЙ
(тожик шоири):

— Эй Навоий... сенинг «Хамса»-нг туркий тилда ажойиб бир нақш бўлди-ки, сеҳрли нафасларинг лабларга муҳр урди. Бу гўзал нақшларни яратган қаламга фалақдан офа-ринлар бўлсин. Бу қалам форсча шеър ёзувчилар-га раҳм қилиш, агар у ҳам форсча шеърлар ёзса

эди, бизга сўз сўзламоқ мажолли қолмас эди.

Садриддин АЙНИЙ,
Тожикистон Фанлар ака-демиясининг академиги:

— Ҳар бир халққа тенг кўз билан қаровчи инсонпарвар буюк Навоийнинг форс-то-жик адабиёти равнақи йўлида хизматлари ҳар та-рафламадир. У, бир томон-дан, ўзи форсча-тожикча



Мирзо ТУРСУНЗОДА,
тожик шоири:

— Шеърят булоқдай қай-наб тошган бир пайтда На-воий ижод осмони-да қуёш бўлиб порлади. Ўша вақтда ижод этган

бошқа шоирлар шу нури қуёш атро-фидида юлдузлардир. Навоийни қуёшга тенглаш-тирдик. Бу қуёш нуллари ҳамоно порлаб турибди, бун-дан минг-минг йилларгача ҳам шундай бўлаверди.

Собит МУКАНОВ,
қозоқ ёзувчиси:

— Ўзбек халқининг улуг классиги Алишер Навоий-нинг Европа ва Осиё олим-лари ичида биринчи бўлиб Чўқон Валихонро бундан юз йил аввал фахр билан тил-га олди. Моворауннахрда

НАВОИЙДАН НУР ОЛАР ОЛАМ

Ҳар бир халқни халқ, миллатни миллат қилиб кўрсатадиган буюк ҳақлар бўлади. Бу ҳақлар нафақат ўз миллатининг тафаккур ола-мини бойитиб, маънавий савиясини юксалтиради, балки жаҳон халқла-ри маданиятининг ўсишига ҳам улкан ҳисса қўшади. Агар мана шу даҳо тақдир тақазоси билан шоир бўлса - бу ўша халқнинг бахти, ўша миллатнинг қамоллидир.

Дунё - дунё бўлиб яралгандан буён оламда не-не даҳолар яшаб, неча султонлар ўтмади, дейсиз. Лекин даҳоларнинг даҳоси, буюклар-нинг буюғи ва улугларнинг улуги бўлган бобоқалонимиз Мир Алишер Навоий ҳазратлари замонлар оша ҳамиша эл ардоғида, миллат юраги-да яшаб келмоқда. Зеро сўздан ажиб мўжизалар яратиш, ақлу юр-қларни лол қолдириш ҳар қандай қалам аҳлига ҳам насиб етавермайди. Шунини алоҳида таъкидлаш лозимки, ҳазрат Навоий юрагида умуминсо-ний ва илоҳий ишқ тушунчаси ҳамиша ёнма-ён туради ёки бир-бирини тўлдириб келади.

Улуг шоир ижоди шундай бир ден-гиздирки, ундан ҳар қўнғил ўз имко-нига яраша баҳраманд бўлади. Унинг адолатпарварлиги, инсоний туйғулар-ни ижтимоий масалалар билан қўшиб тараннум этиши ва талқин қилиши фа-қат Навоийгагина ҳос бўлган фазилат-дир.

То ҳирсу хавас хирмани
барбод ўлмас;
То нафсу ҳаво қасри
барафтод ўлмас,
То зулму ситам жониға
бебод ўлмас,
Эл шод ўлмас, мамлакат
обод ўлмас.

Навоийда муҳаббат васфи шундай бир жозибдор ва самимий тасвир этилгани унинг беназир шоирлигини кўрсатиб туради. Ҳазрат ижодиётини англаш ва тушуниш учун биргина ақл ёки билимнинг ўзи етмаслиги муқар-рар. Бунга яна руҳий мослашиш ва таъ-сирланиш ҳолатлари қўйилса Навоий оламига кириб борамиз.

Миллий маънавиятни юксалтириш ва ўзлигини англаш - Навоийни билишдан бошланади. Ул зот илгари сурган ғоя ва қарашларни чуқур таҳлил қилиши-миз ва ўрганишимиз, айна пайтда ёш-

дик институтидан ҳам аънавий навоий-хонлик кечаси бўлиб ўтди. «Алишер На-воий-миллий маънавиятимиз даҳоси» мавзусидаги бу илмий-маърифий анжу-мани институтнинг маънавият ва маъ-рифат ишлари бўйича проректори, про-фессор Д. Аҳмедов қисқача кириш сўзи билан очди ва бошқариб борди.

Анжуманда биринчи бўлиб сўз олган меҳмон Ўзбекистон Фанлар академияси вице-президенти Тўра Мирзаев «Али-шер Навоий асарларининг нашрлари ху-сусида» маъруза қилиб, жумладан шун-дай деди:

«Биз Навоийга табора яқинлашиб бо-раётганимиздан мамнунамиз, - дедилар мухтарам устоз. - Буюк шоиримизнинг му-каммал асарлар тўплами мумкин қадар тезроқ олам юзини кўрса, бу олам янада нури ва кўркам бўлади. Бундай бебаҳо маънавий бойлиқдан тўла баҳраманд бўлиш-биз учун ҳам, олам аҳли учун ҳам катта бахтдир.

Шундан кейин минбарга Алишер На-воий номидаги Тил ва адабиёт инсти-тутининг Навоий бўлими бошлиғи, Яс-савий мукофоти лауреати Иброҳим Ҳаққулов кўтарилиб, «Навоий ижодида шахс қамолли ва жамият тараққиёти» тўғрисида ўз мулоҳазаларини баён қил-ди. Ҳурматли устозимиз ўз сўзи давоми-да Навоий таърифлаган образлар етук шахс сифатида қамолотга эришгани, бун-дан ҳар қандай жамият тараққиёт сари юз тутаётганига эътиборни қаратдилар.

Анжуман қатнашчилари хузурида сўз олган ТДПУ ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профес-сор Бокижон Тўхлиев «Навоий асарла-рида касб-хунар мадҳи» ҳақида, ТДЮИ профессори Нусратилла Жумақўжа «На-воий ижодиётида маънавий баркамол ин-сон ғояси ва тасвири» мавзусида маъруза қилди. Нотиклар улуг шоирнинг ўлмас меросини тўла ўрганиш, уни англаш учун фурсат етганлиги хусусида қуйиниб га-пирдилар.

Меъзбонлар номидан Ўзбекистонда хиз-мат кўрсатган юрист, юридик фанлари доктори, профессор Икром Зокиров сўзга чиқиб, шундай деди:

«Навоийни билиш, унинг ижоди бил-лан яқиндан танишиш нафақат адабиёт-шунослар, балки тарихчилар, тилшунос ва этнографчилар, шу жумладан ҳуқуқ-шунослар учун ҳам муҳимдир. Сиз азиз меҳмонлар талабаларни бўлажак ҳуқуқшунослар билиши муҳим бўлган ян-гидан-янги маълумотлар билан таниш-тирганиларингиз учун миннатдорчилик билдираман ва бундан кейин ҳам худди шундай анжуманлар, давра суҳбатлари ўтказиб туриш фойдадан ҳолис эмасли-гини уқдириб ўтмоқчиман.

Дарҳақиқат давлатимиз раҳбари Ислам Каримов ўтган йили Навоий ша-ҳрида ўрнатилган буюк бобоқалонимиз хайкалининг очилишида: «Агар биз На-воийни мутафаккир десак, у мутафак-кирларнинг мутафаккиридир, агар биз Навоийни олим десак, у олимларнинг олимидир», - деган эдилар. Ҳақиқатдан ҳам шундай. Унинг ижоди барча эзгу-ликларнинг гултожидир. Жонларга жон газалларидан бирида:

Эл нетиб топқай мениким,
Мен ўзимни топмасам...

дея наво тузадилар. Ўзлигини топиб, элини-да шунга ундаган шоирини ўзбек эли бошига қўтаради. Навоий ўз сўзи бил-лан мангу барҳаёт, абадият сингари бо-қийдир. Анжуманда эътироф этилган-дек, мустиқиллик йилларида Навоийнинг бой маънавий мероси ўзининг бор бўй-бастини намоян қилди. Навоийни англа-ган, ўз қадриятларини ҳурмат қилган халқнинг келажаги буюк, бахти эса порлоқ бўлади.

Гулчехра ХўҲАНОВА,
Тошкент Давлат юридик институти
«Ўзбек тили ва адабиёти»
кафедрасининг
катта ўқитувчиси, филология
фанлари номзода.

Мозийдан садо

«...1932 йилнинг бошларида Олтиариқнинг Полосон қишлоғи Лабгардон маҳалласида рўй берган бир воқеани шу ерлик баъзи кексалар ҳамон эслайдилар. Онамнинг дадалари, яъни буваам Мулла Шариф Охун бутун Фарғона воҳасида соҳиб илм, табиби беназир, аллома инсон сифатида кенг танилган эканлар. У кишининг арабча, форсча, туркий нашладаги юзлаб нодир китоблардан иборат хазиналари бўлган. Бетиним мутолаага, элга зиё таратиш, мардуми мухтожларга ҳамдам ва кўмакдош бўлишига буваамиз ўз умрларини бахшида этганлар. Уша пайтлар большевиклар таъсирида аждодларимиздан мерос қолган буюк маданиятга, хур фикрли кишиларга қарши ўт очмоққа бошлаган калтабин «пўрим»чилар қанчадан-қанча беғуноҳ, маърифатли инсонлар қаторида Мулла Шариф Охунни ҳам «катта домла» сифатида қамоққа олишган, бор бисотларини мусодара қилишган. Яна энг ачинарлиси, юқорида айтилган ўша нодир китобларни «Худосизлар уюшмаси» аъзолари арава-арава юклаб чиқишиб, талай қисмини гузардаги майдончада гулхан қилиб ёқишган. Бу китобларнинг бирдан-бир гуноҳи, уларнинг фикрича «арабий имлосида ва диний» эканлигида эди!..»

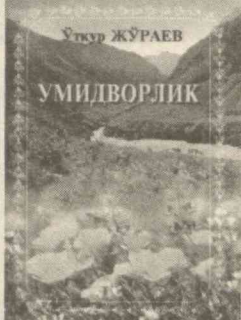
Биз бу сатрларни олтиариқлик таниқли йзувчи Солих Қажоҳнинг Фарғона вилоят «Олтин водий» рўзномасининг 1993 йил 13 апрель сонида босилган «Сизга айтар гапим бор», номли мақоласидан келтирдик. Дарҳақиқат, олтиариқлик Мулла Шариф Охун ўз даврининг мўтабар алломаларидан бири бўлган. Ул зот буюк ватандошимиз, олим ва давлат арбоби Алиқонтура Соғуний хазратларининг дўсти ва издоши эдилар. Хотиралардан ҳамда сакланиб қолган айрим архив ҳужжатлари ва қўлёзмалардан маълум бўлишича, қатор йиллар Истамбулда, Бағдодда ва Самарқандда тахсил қўриб, Мулла Шариф Охун айниқса илми ғайб, илми нуҳум ва табоаб сирларини пухта ўзлаштирган ҳуқуқ инсон бўлганлар. У кишини, шунингдек, башоратчи донишманд сифатида ҳам тан олишган. Ҳуқуқ қилишларича, Мулла Шариф Охунни билган ва ул зотга ҳурмати баланд бўлган республика Бош оқсоқоли Йўлдош Охунбоев билан учрашув чоғида, оҳистагина: — Ҳазрат, шўролар шарофатидан хурсанд-

лиги ўзларига маълумдир. Шу боис, сизни ҳам, албатта илму амал йўли билан Ситора бону ёнларига олиб бориб қўйиб, чала қолган хўбтангизни ўша ерда ўқиб беришим мумкин...

— Бу марҳаматининг эвазига мен ҳам сизга бир «яқшилик» қилиб қўйишим лозимлигини шу тоб Аллоҳ қўллимга солди ва ўзи кечирсин. Анкироғи, менга энди Ситора бонунинг ширин хотираси етарлидир. Шундай экан, сиз ҳам бундан беназир қолманг. Мен сизни роса етти кун ичига Ситора бонунинг тақтига ўзим элтиб қўяман.

Мулла Шариф Охун ўнга шундай дея, этагини қоққанча ўша уйига равона бўлган экан. Ушбу тарих тафсилоти бўйича Мулла Шариф Охуннинг ҳозирда барҳайбат қизи, Фарғона шаҳрида яшайётган 92 ёшли Хидоят момо шундай ҳикоя қиладилар:

— Бу ҳақда биз кўп эшитганмиз. Ўшанда дадамиз уйга кириб келиб, оддий лойдан бир қўғирчоқ ясайдилар. Кейин бу қўғирчоқ одамнинг бўйинини ип билан боғлаб, ҳўжраларидаги бир қозқаб осиб қўйибдилар. Етти



Яқинда шоир Ўткир Жўраевнинг «Меҳнат» нашриёти чоп этган «Умидворлик» деб аталмиш шеърлар тўплами билан танишиб қикдим. Одатда бирор уйга меҳмонча борсанг, остонасидаёқ кайфиятинга таъсир қилувчи унсурларга кўзинг тушади. Агар у чиройли, озода бўлса, баҳри дилинг очилади. Китоб ҳам бир уй. Унинг ичига қизиқиш билан кириб борар экансан, илк таассуротлар остонадаёқ бошланади...

Авалло мазкур тўпламининг рангли, чиройли муқовада дид билан безатилганлиги, шеърлар катъий тартибда ҳар қайсиси бир саҳифага жойлаштирилганлиги эътиборни тортади. Бейхитёр «Китобинг бўлса — шундай бўлса», деган ҳаёл ботибдан... Энди мутолаага келсам:

Кўндир бир-бирига туташ тақдирлар,
Эл гамини еган мард, оқил эрлар.
Оламда яшаган инсонлар кўндир,
Эслагин, ёғдули шам бўлган кимлар.

Китоб шу сатрлар билан бошланади. Шу биргина «Ёғдули шам» ҳаёлотнинг сизга маъхум ва қоронғу бўлган сарҳадларини ёритиб боради. Сиз энди бу гушада тортинчоқ меҳмон эмас, қизиқувчан, синчков сайёх сингари сатрма-сатр ошқисиз, ўзингизга янги таассуротлар излайсиз. Ва унинг ўртасида турганингизни сезасиз илкис:

Атиргуллар уялур, сулув қизлар кезсалар,
Шамшодлар бўйин эгар, йигитлари ўтсалар.
Булбуллар куйига жур бўлишиб сас олар,
Тугилар бахт-саодат Самарқанд боғларига.

Буюк соҳибкирон бобомиз Амир Темурад мерос Самарқанд боғларини ҳаёлан кезиб, ранго-ранг гулларига суқлиб ботиб, қўлингизни узатганингизда бир сас қулоқча чалинади:

Гулбоғларни кезганда узма дуч келган гулни,
Шундай гул узгин хиди кетмасин димонингдан.
Июкса беҳуда ҳазон атарсан гул умрини,
Қон отилар зор қакшаб ул нозик бармогингдан.

Китоб жавонингизга
САРҲАД БИЛМАС СЕВИНЧ

Яхши шеър завқи шоирни ҳам, ўқувчини ҳам бирдай севинтиради. Анкироғи, муаллифнинг кўнгли кечинмалари, ҳис-туйғулари сатрларга қанчалик теран сингса, оҳангларга эшилиб тургани сезилиб турса, бу ҳол ўқувчига тез юқади. Шоирнинг дардида ўқувчи қанчалик кўп шерик бўлса, бу унинг шунчалик моҳирлигидан далолат беради.

Сир эмас, бугун шоир кўп, айнан бизнинг юртимизда ҳар ўнта одамдан бири шоирликка давл қилишга мойил. Бироқ яхши шеър кам. Аслида яхши шоир ҳам камбў. Ўз услубига эга бўлган, ўз сўзини айта олаётган шоирларимиз бармоқ билан санарли, десак хато бўлмайди. Яхши шеърни асарлар, китобларга эҳтиёж дам-бадам сезилиб туришининг ҳам боиси шунда.

Бир қарашда лирик қарашлардай туюладиган бу сатрлар ботинида ижтимоий ҳаёт фалсафаси мужасам. Бу ерда гулбоғ — ҳаёт, гул — ёр, гул саралаётган эса — ошқик. Биз билган ёки билмаган, амал қилган ёки қилмаган ҳаёт йўриқномалари мавжуд. Шоир шу ҳақда сўзлаётди. Шеърда ҳамма гап айтилган, бошқа тафсилотлар ортиқча.

Тўпламда Ватан мадҳи, шўқроналик, фарзандга насихат, ёр вафси, ҳаёт синоатлари, яшаш завқи — ҳамма-ҳаммаси мужассам. Ва улар галма-галдан ўзига ошно этади:

Сен кулганда, оламга худди
Ёйлар хуш табассум, кулгу.
Сен кулганда кўёш ҳам шодмон,
Нигоҳидан таралар ёғду.

Шоир инсон ва табиат муносабатларини мисраларга тизар экан, ажиб мўқясалар келтиради, маъшуқасининг ноз-ишваси вуқудига, қалб дунёсига сиймағи борлиқнинг нур манбаи — қўёшга-да таъсир этаётганидан севинади. Сўнгра охиаста ерни, атрофини кузатади. Яна шу, ҳаяжони ортандан ортади:

...Сен кулганда асов дарёлар,
Севинчидан сиймас кирғоқча...

Асов дарёларни жунбушга келтирган лирик қаҳрамон — гўзал маъшуканинг хушқайфият дилингизни чароғон айлайди, дарё мисол ўқтамликни ҳис қиласиз, ногоҳон ўша жарангдор ва жозибадор кулгу қулоғингиз тағида жаранглайди... Шу-да шеър ёзиш. Шу-да шеър завқи. Шу-да чин шеърнинг сеҳру жодуси...

Сафар ОЛЛОЁР.



УЗОҚ УМР КЎРИШ СИРИ

Мухбир юз ёшдан ошган момодан сўради: Айтинг-чи, узоқ умр кўришининг сирини нимада, деб ўйлайсиз? Момо: — Душманларимнинг йўқлигида.

— Наҳотки, қандай қилиб, бирорта ҳам душмангиз йўқми?

— Ҳа, уларнинг ҳаммаси аллақачон у дунёга равона бўлишган.

ҚАРЗ БЕРМАСЛИКНИНГ ЙЎЛИ

— Оғайни, менга ўн минг сўм беролмайсанми?

— Жоним билан, фақат Бомбейга бориб келай.

— Нима, чет элга кетаясанми?

— Бу ҳақда ҳали ўйлаб ҳам кўрганми йўқ.

«ЯХШИЛАБ ҚАРАНГ»

Бир йигит чиройли қизин учратиб деди: — Аэизам, сиз биринчи кўришдаёқ пайдо бўладиган севиға ишонасизми?

— Бўлмаган гап.

— Унда менга иккинчи марта яхшилаб қаранг.

«СИЗ У ДАРАЖАДА АҲМОК ЭМАС ЭКАНСИЗ»

Бир адвокатлар уюшмасига хат келиб тушди. Конвертнинг устига «Энг аҳмоқ адвокатга», деб ёзилган экан. Узоқ вақт ҳеч ким юрак ютиб, уни очиб қўрмади.

Охири адвокатлардан бири хатни очиб кўришга жазм қилди. Конвертнинг очса, ичига катта микродораги пул учун чек ва бир қозоғча «Сиз у даражада аҳмоқ эмас экансиз», деган ёзув чикди.

КЎП УЙЛАГАНИ УЧУН

— Менинг хотиним шу даражада кўп уйлайдики, натижада сочи оппоқ оқариб кетди, — деди бир киши дўстига.

— О, роса ақли экан-ку хотинингиз! Нималарни уйлайди?

— Соҳини қорага бўясаммикан ё кўнграга деб бош қотиргани қотирган.

«МУШУК ЮТИНГ»

Афандининг олдида бир ошнас келиб деди: — Худди ичмани сичкон кемираётганга ўхшайди. Нима қилсам бўлади?

Афанди жавоб берди: — Бунинг йўли осон. Битта каттароқ мушуқни топиб қўйлаёйсизда, ютиб юборасиз!

ХОТИНИНИ АЛМАШТИРИБДИ

Эр: — Хотин, қизиксанга, қўшминиз нимасини алмаштирса сен ҳам менга шуну буюрарсан.

— Масалан?

— Масалан, қўшминиз мебелени алмаштирган эди, сен ҳам менга мебель олдирдинг. Харид қилган телевизорни қўрдинг телевизорга югуртирддинг. Хатто машинасини маркази ҳам қўшминизникида. Аммо янгиликдан хабаринг борми?

— Йўқ, улар яна нима олишибди?

— Қўшминиз хотини алмаштирибди.

«ЕРГА КИРИНГ ДЕСАМЧИ»

Бир суяк қария ёшгина сулув қизга гап отди: — Жонганим, сизга ошқик бўлиб қолдим. Фақат рози бўлсангиз бўлгани, айтганингизни сўзсиз бажараман. Буюринг, этиксиз сув кечайми, яланг оёқ тоқча кечайми, ё ўзимни ўтга қурайми?

Киз: — Қаро ерга киринг десам-чи?

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

«Конструктор» илмий ишлаб чиқариш корхонаси жамоаси Халқаро «Совет» академиясининг академиги, Ўзбекистон Республикасида хизмат қўсатган муҳандис, профессор АЮПОВНИНГ вафот этганлиги муносабати билан оила аъзоларига чўқур таъзия изҳор этади ва ҳамдардик билдиради.

Болалар спорти



Барчаси келажақда жаҳон чемпиони, машҳур спортчи бўлишни орзу қилишди. Бу эса ўз ичидан бўлган меҳ-муҳаббатни оширади, албатта. Айниқса, қанда Президентимизнинг ташаббуслари билан «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жағмағмасини» тўзгиланган мураббийларимизни янада руҳлантириб юборди. Тўғриси, айрим пайтларда спорт билан шуғулланишни истаган барча болаларни тўғрақларимизга қабул қилиш учун имкониятларимиз чегараланган эди. Ўйламанки, Вазираб Маҳмадасининг Қарори билан ҳар бир маҳаллада барпо этилиши мўлжалланганга қарамай, янги-янги спорт мажмуалари шўбхасиз барча-нинг қўлгидайдек иш бўлди. Бу эса келажақда фарзандларимизнинг илғи тўқ, бақувват бўлиб улғайишлари учун хизмат қилади.

Спорт

Билим масканимизда тарбияланганлиги билан доимо фахрланамиз. Келажақда ҳам ўз анъанамизга содиқ қолиб, республикамиз тарма жамоаларида китидорли ва қучли спортчилар етказиб беришда давом этаверамиз.

Мактаб спорт саройи ҳаммаша ёшлар билан гавжум. Бу даргоҳда ишлар шундай тартиб ва аниқлик билан йўлга қўйилганки, машғулотларга қатнаётган юзлаб ёшлар қанчалик кўп бўлмасин, улар бир-бирларига мўлақо ҳалақит қилишмайди. Фаолият қўрсатаётган йигирма тўққиз нафар мураббий ўз шогирдларига эринмасдан сабоқ бераётганликларини кўриб ҳавасингиз келади.

— Хозирда шахримиздаги йигирмадан ортиқ маҳаллалар фарзандлари машғулотларимизга қатнашмоқда, — дейди мураббий Истам Кабиров. — Уларнинг барчаси сергайрат, тиришқоқ, Шогирдларимизнинг

даража келажақда жаҳон чемпиони, машҳур спортчи бўлишни орзу қилишди. Бу эса ўз ичидан бўлган меҳ-муҳаббатни оширади, албатта. Айниқса, қанда Президентимизнинг ташаббуслари билан «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жағмағмасини» тўзгиланган мураббийларимизни янада руҳлантириб юборди. Тўғриси, айрим пайтларда спорт билан шуғулланишни истаган барча болаларни тўғрақларимизга қабул қилиш учун имкониятларимиз чегараланган эди. Ўйламанки, Вазираб Маҳмадасининг Қарори билан ҳар бир маҳаллада барпо этилиши мўлжалланганга қарамай, янги-янги спорт мажмуалари шўбхасиз барча-нинг қўлгидайдек иш бўлди. Бу эса келажақда фарзандларимизнинг илғи тўқ, бақувват бўлиб улғайишлари учун хизмат қилиши шўбхасиздир.

Ахмад ХОЛБОБОВ.
Суратда: Ўзбекистонда хизмат қўсатган спорт устози Фахриддин Исомов машғулот пайтида.

Спорт
ЛЬЮИС — КЛИЧКО ЖАНГИ КЕЧИҚТИРИЛАДИМИ?

Газетамизнинг ўтган сонларидан бирида профессионал боксининг бугунги пешқадамлари англиялик Леннокс Льюис ҳамда украиналик Виталий Кличколар ўртасидаги жанг шу йилнинг 12 апрелида бўлиб ўтиши ҳақида хабар қилгандик. Аммо душанба кунинг англиялик боксининг расмий вакили Американинг НВО телекомпанияси билан икки ойда Леннокс Льюиснинг Майк Тайсонга қарши жангини телевидение орқали намойиш этиш ҳусусида шартнома имзолаган. Бу хабар эса Виталий Кличконинг америкалик адвокати Рон Диникол ҳамда «Universum Box-Promotion» клуби матбуот котиби Райнер Кнопкелар асабини жунбушга келтирган.

Уларнинг фикрига қараганда, бу учрашув фақатгина Льюис — Кличколар «мушласуви»дан сўнггина ўтади. Унгагина Тайсон — Льюис жангги тўғрисида гап бўлиши мумкин эмас. Чунки ўтган йилнинг 20 декабрида «Lion

Виталийнинг адвокати Рон Диникол — Биз WBC версияси бўйича олтин камарга асосий даъвогар Виталий Кличко ва жаҳон чемпиони Леннокс Льюис ўртасидаги жангни июнь ойига қаратиб қўйиш учун барча куч-имкониятларимизни ишга соламоқда. Агар «Lion Promotion» ҳамда «Universum Box-Promotion» профессионал бокс клублари ўртасидаги шартнома бўзилмасдан бўлса, Льюис суд олдида боши билан жавоб беради. Ўйламанки, Льюис белгиланган расмий учрашувни кечиктирмайди ва ортиқча можароларга нуқта қўймайди», деб кескин фикр билдирди.

«Universum Box-Promotion»нинг матбуот котиби Райнер Кнопкенинг сўзла-

рига қараганда, Льюиснинг Кличко билан жанғи кечиктиришига «мушласуви» учун ажратилган пулнинг камлиги сабаб бўлган. Агар Леннокс Тайсонга қарши рингга чиқса, у 25 миллион, Кличко билан жанг ўтказса 10 миллион АҚШ доллари кўлга киритар экан.

Ҳа, ҳақиқатан ҳам Льюиснинг айнаи чоғдаги хатти-ҳаракатлари катта можароларга сабаб бўлиши ҳеч гап эмас. Имзоланган шартномани бекор қилиш эса англиялик боксчи учун анча қимматга тушиши мумкин. Чунки Кличконинг промоутерлари Леннокснинг шартномаси бузганликда айбалаб судга беришлари аниқ.

ОЛТИАРИҚЛИК МУЛЛА ШАРИФ ОХУН

мисиз? — деб сўрайди. Шунда донишманд бир дам сўхут саклабди-да, кейин беэозортигна: «Осмон ерга кириб кетиб, ер осмонга қўтарилганидан кўз юмиб бўлмас» дебди ва Рокий Марғилонийдан байт келтирибди:

Дунёни «азиз» этибдур давроннинг инқилоби,
Ваъзе замонани кўр, ер осмон эмасму?..

Мулла Шариф Охун баланд бўй, барваста гавдали, келишимли ва очик чеҳрали киши бўлган эканлар. Табиатни, тоғу тошларни кезишни, минг бир турдаги гиёҳлардан тегиб келиб, улардан маълам, дори-дармонлар тайёрлар ва беморлар жонига оро қиларканлар. Нақл этишларича, ул зот афсун (гипноз) илмининг ҳам яхши билганлар, бироқ бундан фақат табобат йўлидагина фойдаланганлар, ҳолос. Ҳар қандай илмини нафс йўлида истифода этиш мақруҳ ва қони зарардир, деган биткилари бор алломанинг.

Мулла Шариф Охун ўзининг бу борадаги беназир иқтидорини икки марта халқнинг кўз ўнгига ошқор этганлигини ҳануз эслашадик. Бир марта Полосон гузаридан оқиб ўтувчи сой сувики одамлар нигоҳида «тосқари» оқизгани. Иккинчи марта эса, Мулла Шариф Охунни «катта домла ва бой» сифатида қамашиб, уни етти йилга Сибирга итوب қилишганда, йиғи-сиғи билан хайрлашайтган қавму қариндошлари ва ақли авомга қарал: «Иншооллох мен етти кун ичига яна олдингизга қайтиб келаман», деб ваъда қилган эканлар. Ва дарҳақиқат, мўъжизани қарангки, роппа-роса етти кун деганда Мулла Шариф Охун Олтиариққа кириб келибдилар. Ул кишиндан: — Охун, ота, Сибирга бориб келдингизми? деб сўрашганда, «Йўқ, Сибир ўзларига наҳиб қилисин. Мен Тошкентни айланиб қайтдим», деган эканлар.

Яна бир хайратланарлики воқеа: Маълумки, Оврупа тарихида «дуэл» деган нарсаси бор. Масалан: Пушкин билан Дантес ўртасида бўлиб ўтган дуэлни эслайлик. Икки киши ҳақоратланган, ўз шаънини саклаб қолиш учун бир-бирини дуэлга чақирди. Томонлардан ҳар бири «ё ўламан, ё инсонлик шаъни», дея сеқундант (ҳакам) иштирокида бир-бирларига ўқ узадилар, худди шундай нарсаси Шарқда, жумладан бизда ҳам бўлганлигини кўччилик билмайдик. Биздаги «дуэл»лар фақат бир-бирларига ўқ узатиш билан эмас, балки дуоибал, илму амал йўли билан баҳарлиб келинган.

Нақл қилишларича, Олтиариққа қўшни бўлган Бағдодда Мулла носир деган яна бир кучли домла яшаган. Мулла Шариф Охун билан тенгхур, у ҳам илму башоратда анча билмидон, икковлари бир-бирлари билан яқин таниш бўлган эканлар.

Тақдир тақозоси билан бу икки олим ўртасида гоёт жиҳдий бир нифоқ туғилиб қолди. Эл оғзида шундай гаплар юрганки, гуё бу нифоқ риштонлик бир тожик савдогарнинг Ситора бону исми гоёт гўзал қизи билан боғлиқ бўлган. Мулла Шариф Охун ҳам, Мулла Носир ҳам бу қиз учун ҳаётларини қурбон қилишга тайёр эканлар. Аслида, қиз томон ва қизнинг ўзидан олтиариқлик олим йигитига мойиллик бўлган. Шу боис, Ситора бонунинг Мулла Шариф Охунга ниҳок қилинишига рухсат берилди. Бироқ ана шу қуларнинг бир-бирида Ситора бону бир кечадаёқ ўз-ўзидан гоёиб бўлади. У ерга кириб кетганими, осмонга чиқиб кетганими, қиллардир ўғирлаб кетганими, ҳеч қимга маълум бўлмай қолгана. Зор қакшаган ота-онанинг қизни қидириб топиш учун барча югур-югурлари зое кетди.

Бу баҳзилликдан гоёт чўқур изтиробга тушган Мулла Шариф Охун Ситора бону бор-еҳасида бевосита Мулла Носирнинг қўли борлигини сезади ва у билан юзма-юз келиб, қўнғилдаги шўбхани унинг юзига солади. Шунда Мулла Носир унга беписандона ва захар-хандалик билан:

— Нима бўлганда, Ситора бону энди само юлдузлари сағига қўшилиб кетди, — дейди. — Бироқ истасангиз, сизга қўмаклашиб юборсам бўлар. Ин чунун, қимнага Аллоҳ берган афсун заковати қанчалар улуг-

Тилваолди ЖЎРАЕВ,
олим ва ёзувчи.

Муассис:
Ўзбекистон
«Адолат»
СДП Сийсий
Кенгаши ва
«Адолат»
газетаси
ижодий
жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ф. ҒУЛОММАХМУДОВ, А. ЖЎРАБОВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ, Р. Р. ХАЙДАРОВ, Р. С. ҚОСИМОВ, К. РИХСИЕВ, Б. ТОШЕВ, Р. М. АЗИМОВ, Т. И. ЭРҒАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ҳ. Ф. ЖЎРАЕВ, М. Б. РАХМОНОВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ, Д. Ф. ТОШМУХАМЕДОВА, З. Т. ТЎҚАҚОВ.

Муллоқот учун телефонлар:
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-53-14.
Бухгалтерия — 136-55-64.
Факс: (8.371) 133-41-89.

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Ғ—01, Адади 2597
Ҳажми—2 табоқ, Офсет усулида босилган.
Қозғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт — матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Қорхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Навбатчи—
Рустам АҲМАДАЛИЕВ

Саҳифаловчи —
Бахтиёр ҚУШОҚОВ

Газета IBM компьютерида терилди.
Босишга тоширидан вақти—20.00.

• Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. • Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. • «Адолат» нашриёти босиб фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. • Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. • Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. • Қўлёзма-лар ағаларига қайтарилимайди ва жавоб берилмайди.